

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Sayı :6

8 Temmuz 2008

İçindekiler

Çin'de Gelişmeler
ABD ile İlişkiler
AB ile İlişkiler
Diğer Ülkelerle İlişkiler
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları

Dünya Bankası:
2008 yılında Çin'in
ekonomik büyüme
hızı %9.8 olacak

**Çin'de bir deprem de
borsada**

ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin'de Gelişmeler:

a. Ekonomi

Dünya Bankası tarafından Haziran ayında yayınlanan rapora göre, 2008 yılında Çin'in GSYİH büyüme oranının %9,8'e kadar azalacağı bildirildi. Raporda Çin ekonomisinin, sürdürülebilir seviyeye kadar yavaşladığı, buna rağmen büyümede yine güçlü eğilimin korunduğu kaydedildi. Raporda, Mayıs ayında Sichuan eyaletinin Wenchuan ilçesinde meydana gelen depremin, tüm Çin ekonomisindeki payının yıkıcı olmaması ve yeniden yapılanma projeleri vesilesiyle Çin'in makro ekonomisine yapacağı etkinin büyük olmayacağı belirtildi. Küresel ekonomideki yavaşlama Çin'in ithalat ve ihracat hızını kesse de bu alanda güçlü eğilimin korunduğu ifade ediliyor. Raporda, Çin'de şu an gıda dışı malların fiyatlarının yükselmesine rağmen enflasyon baskısının azaldığı belirtildi. Devlet İstatistik Müdürlüğü'nün verilerine göre, üç aydır %8 oranında korunan Tüketici Fiyatları Endeksi, Mayıs ayında %7,7'ye indi.¹

Çin Merkez Bankası'nın zorunlu mevduat karşılık oranını artırma kararının ardından 10 Haziran günü borsa %7,7 değer kaybetti. Merkez Bankası'nın aldığı karara borsanın tepkisi önceki gün mali piyasaların tatil olması nedeniyle bir gün gecikmeli yaşandı. Çin Merkez Bankası'nın sıkı para politikası çerçevesinde, zorunlu mevduat karşılık oranlarını %1 artırarak %17,5'e çıkarması kararının ardından Şangay Endeksi 257 puan, yani %7,7 değer kaybederek 3.072,33 puana geriledi. Shenzhen Endeksi de %8 azalarak 928.20,00 puana düştü.

Ekonomistler, zorunlu mevduat karşılık oranının bu ay ikinci kez artırıldığını ve bundan yatırımcıların derinden etkilendiğini, piyasanın herhangi bir kötü habere direnmek için çok zayıf olduğunu belirtiyor. Ekonomistlere göre Çin Merkez Bankası, borç verme ve yatırımlar

için bankaların daha az para bırakmasını sağlayarak enflasyonla savaşıyor.

Öte yandan, 10 Haziran tarihinde açıklanan veriler Çin'in enflasyonla mücadelede yol kat ettiğini gözler önüne seriyor. Dünyanın birçok ülkesinde enflasyon yukarı çıkarken Çin'de bunun tersi yaşanıyor. Nisan ayında %8,5 ile 12 yılın en yüksek düzeyine çıkan enflasyon oranı Mayıs ayında %7,7'ye geriledi. Gıda fiyatlarındaki yükseliş hızının azalması ve yuanın dolar karşısında bu yıl %5,2 değer kazanması gibi etkenler enflasyonun hızının kesilmesinde rol oynadı. Ancak emtia fiyatlarındaki artış devam ederken 2008 için belirlenen %4,8'lik hedefin gerçekleşmesi oldukça zor olduğu belirtiliyor.²

b. Üretim ve İç Talep

Mayıs ayında tüketim mallarının perakende satışı %21,6 arttı

Çin Devlet İstatistik Müdürlüğü tarafından Haziran ayında yayınlanan verilere göre, Mayıs ayında ülkenin tüketim malları perakende satışı geçen yılın aynı dönemine göre %21,6 arttı. Mayıs ayında tüketim malları perakende satışı, 870 milyar 400 milyon yuana ulaştı. Bu yılın ilk beş ayı içinde tüketim mallarının perakende satışının 4 trilyon 240 milyar 100 milyon yuan olduğu tespit edildi.³

2007 yılında hizmet ticareti hacmi 200 milyar doları geçti

Çin Ticaret Bakanlığı tarafından Haziran ayında açıklanan verilere göre Çin'in hizmet ticareti sektöründe ithalat ve ihracat hacmi 2007 yılında, bir önceki seneye oranla %30'dan fazla artarak, 250 milyar 900 milyon dolara ulaştı. 2007 yılında Çin'in hizmet ticareti sektöründe ihracat hacmi dünyada yedinci, ithalat hacmi ise dünyada beşinci sırada yer aldı.⁴

Çin, dünyanın önemli bir alüminyum üreticisi oldu

Hızlı ekonomik ve sosyal gelişme ile uçak yapımı gibi sanayi kollarının baş döndürücü hızla gelişmesiyle birlikte Çin, dünyanın önemli alüminyum üreticisi, tüketicisi ve ihracatçısı haline geldi. 2008 Çin Uluslararası Alüminyum Sanayi Fuarı, 28 Mayıs'ta Çin'in güneyindeki Guangzhou kentinde düzenlendi. Fuara 26 ülkenin alüminyum alanında faaliyet gösteren 300'den fazla dev şirketi katıldı. Çin Renkli Metal Sanayi Derneği tarafından açıklanan verilere göre, 2007 yılında Çin'de üretilen alüminyum malzemeleri, 12 milyon 560 bin tona ulaşarak, dünya üretiminin %34'ünü oluşturdu. Çin'in yakında dünyanın en büyük alüminyum ihracatçı ülkesi olacağı düşünülüyor.⁵

Yazılım sektöründen 193.55 milyar yuan gelir elde edildi

Çin Sanayi ve Bilişim Bakanlığı'ndan edinilen bilgilere göre, bu yılın ilk dört ayında ülkenin yazılım sektöründe elde edilen gelir, geçen yılın aynı dönemine oranla %31,2 artarak, 193 milyar 550 milyon yuana ulaştı. Bilişim ve Sanayi Bakanlığı'nın istatistiklerine göre,

Çin yeni materyaller için yedi yeni endüstri üssü kuracak.

2001 yılında yazılım sektöründen 79 milyar 600 milyon yuan gelir elde edilirken, bu sayı 2007 yılında 6,3 misli artarak 583 milyar 400 milyon yuana yükseldi ve tüm dünya piyasasındaki payı %8,7'yi buldu.⁶

Çin, yüksek teknoloji endüstrilerinin gelişimini destekleme amacıyla yeni materyaller için 7 üretim üssü kuracak. Milli Gelişim ve Reform Komisyonu, bu üslerin Ningbo, Dalian, Louyang, Jinchang, Guangzhou, Baoji ve Lianyungang'da kurulacağını belirtti. Bu üslerin; bilgi teknolojisini, biyoteknolojiyi, aeronotik'i, yeni enerji ve çevre korumasını kapsayan endüstriler için yeni materyaller üretmesi planlanıyor. Ulusal Kalkınma ve Reform Komisyonu (NDRC) yerel organları bu üslerin kurulması için uygun bir çevre yaratmak ve uygun politikalar gütmek konusunda teşvik etmektedir.⁷

Dünya Fuarı için Shanghai'de 96 kilometre yol inşa ediliyor

Çin'in sanayi kenti Shanghai'da 2010 yılında düzenlenecek olan Dünya Fuarı'nın hazırlıkları için Pudong bölgesinde 34 milyar 762 milyon yuan yatırımla, toplam 96 kilometre uzunluğunda yol inşa edilmesi planlandı. Edinilen bilgilere göre, Dünya Fuarı için, Pudong bölgesinde yol inşası kapsamında kanal ve raylı ulaşım projeleri yürütülecek. Fuarın anakolu reyonu, Çin Reyonu, Dünya Fuarı Merkezi, Sanat ve Gösteri Merkezi gibi yeni yapıların hepsi Pudong bölgesinde yer alacak.⁸

II. ABD ile İlişkiler

4. Amerika - Çin stratejik ekonomik diyalog toplantısı

4. Amerika - Çin stratejik ekonomik diyalog toplantısında iki ülke, 18 Haziran'da ikili yatırım anlaşması müzakerelerini başlatma kararı aldılar. Bu müzakerelerde Amerika, firmaları için yasal koruma amacı güdüyor. Yasal koruma istediği konular arasında aşağıda maddeler de yer alıyor:

- Ayrımcı olmayan muamele
- Kamulaştırma veya millileştirme durumunda tazminat
- Sermayenin serbest transferi
- Şeffaf düzenlemeler

Bu koruma haklarının Amerika'nın Çinli rakipleriyle eşit şartlara ulaşmasına yardım edeceği, Amerika'daki Çinli yatırımcıların bu haklardan zaten Amerikan kanunları altında yararlandığı, müzakerelerin hukukun üstünlüğünü sağlayacağı ve Çin'deki piyasaya yönelik reformları destekleyeceği belirtilmektedir. Çin ile yapılan bu ikili müzakerenin, Amerika'nın ulusal güvenliğini gerektiğinde koruması konusuna ise müdahale etmemektedir.⁹

II. AB ile İlişkiler

İngiltere'deki Çin yatırımı geçen sene %13 arttı.

İngiltere Ticaret ve Yatırım Departmanının verilerine göre, İngiltere'deki Çin yatırımı geçen sene içerisinde %13 oranında büyüme göstermiştir. 2007-2008 yılları arasında Çin firmaları İngiltere'deki 59 projeye yatırım yapmışlardır ve bu da Çin'i İngiltere'nin 9. büyük yabancı yatırımcısı haline getirmiştir. İngiltere'nin Avrupa pazarına giriş kapısı özelliği taşıyan coğrafi konumu, araştırma ve gelişimdeki lider yapısı Asyalı yatırımcılar için en önemli yatırım motivasyonunu oluşturmaktadır.¹⁰

Çin ve AB arasında tüketim güvenliği konusunda fikir birliği

Çin Kalite Kontrol ve Hastalık Denetimi Genel Müdürü Li Changjiang ile Avrupa Birliği (AB) Komisyonu'nun tüketicilerin korunmasından sorumlu üyesi Meglena Kuneva arasında 10 Haziran tarihinde Beijing'de yapılan görüşmede, tüketim malları güvenliği konusundaki işbirliğine ilişkin geniş fikir birliğinin sağlandığı bildirildi.

Çin ile AB arasında tüketim malları güvenliği konusundaki işbirliğinin pekiştirilerek yasa dışı üretim ve ihracatla mücadele edileceği belirtilen görüşmede, ürün kalitesini artırarak tüketicilerin can güvenliği ile sağlığının korunması için ortak denetimin yoğunlaştırılacağı kaydedildi.

Görüşmede, önümüzdeki Kasım ayında Brüksel'de Çin, AB ve ABD arasında yapılacak olan üçlü görüşme ile Çin ve AB arasında kalite denetimi konusunda oluşturulan işbirliği mekanizması kapsamında bakanlar düzeyinde bir toplantı yapılması da kararlaştırıldı.¹¹

Çin'den, İngiltere'nin Tibet sorununa ilişkin girişimine tepki

Çin Ulusal Halk Meclisi Dışişleri Komisyonu'ndan bir yetkili, İngiliz Parlamentosu'nun Tibet sorunuyla ilgili olarak toplantı düzenlenmesinden şiddetli öfke duyduklarını ve buna karşı çıktıklarını belirtti.

Yetkili, Çin hükümeti ve halkının büyük acı içinde depremle mücadele ve kurtarma-yardım çalışmalarını yoğun şekilde sürdürdüğü bu günlerde, İngiltere tarafının Dalay Lama'yı ülkesine çağırdığını ve İngiliz Parlamentosu'na bağlı Dışişleri Komisyonu'nun da Dalay Lama'yı sözde "Çin'in insan hakları sorununa ilişkin toplantı"ya davet ederek, bu kişinin İngiltere'de Çin'i bölmeyi amaçlayan girişimlerine platform sağladığını kaydetti. Söz konusu yetkili, Çin'in içişlerine küstahça müdahale eden ve Çin halkının duygularını inciten bu girişimden şiddetli öfke duyduklarını ve karşı çıktıklarını ifade etti.

Yetkili ayrıca, İngiltere tarafından, samimi tavır sergileyerek Çin'in egemenliği ve toprak bütünlüğüne saygı göstermesini, Tibet'in Çin

5. Asya-Avrupa Parlamentolar Arası Ortaklık Toplantısı başladı

topraklarının ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul etmesini ve ikili ilişkilerin gelişme durumunu koruyan somut girişimlerde bulunarak benzeri olayların tekrarlanmasını önlemesini istediklerini kaydetti.¹²

"Asya-Avrupa İşbirliğinin Pekiştirilmesi ve Ortak Gelişmenin İlerletilmesi" konulu 5. Asya-Avrupa Parlamentolar Arası Ortaklık Toplantısı (ASEP) Beijing'de 19 Haziran tarihinde başladı. Toplantıya, Asya ve Avrupa ülkeleri parlamentolarından 151 temsilci katıldı.

Çin Ulusal Halk Meclisi (ÇUHM) Daimi Komitesi Başkanı Wu Bangguo, toplantının açılış töreninde yaptığı konuşmada, Asya-AB Toplantısı ve Asya-Avrupa Parlamentolar Arası Ortaklık Toplantısı'nın, Asya-AB işbirliği sürecinin ilerletilmesinde oynadığı rolü takdirle değerlendirdi ve Asya-Avrupa Parlamentolar Arası Ortaklık Toplantısı'nın bundan sonraki gelişmesine ilişkin öneriler ortaya koydu. Bu öneriler arasında, Asya-AB toplantısı çerçevesindeki çalışmaların yürütülmesinde ısrar edilerek Asya ile AB arasındaki yeni tip ortaklık ilişkilerinin sürekli gelişmesi için ortak çaba harcanması, eşitlik ve karşılıklı güven temelinde diyalogun yoğunlaşmasında ısrar edilerek ortak çıkarların bulunduğu noktanın genişletilmesi ve kendi avantajlarından yararlanılıp işbirliğinin ilerletilmesinde ısrar edilerek işbirliğinde halk ve toplum temellerinin sürekli genişletilmesi yer alıyor.¹³

IV. Diğer ülkeler ile ilişkiler

11. Çin-Avustralya Serbest Ticaret Anlaşması görüşmesi

11. Çin-Avustralya Serbest Ticaret Anlaşması görüşmesi 16-20 Haziran tarihleri arasında Pekin'de gerçekleşti. Finans ve eğitim hizmetleri, fikri mülkiyet, yatırım, tarife dışı önlemler, kontrol ve karantina, fikri mülkiyet hakları ve menşe kuralları konularında müzakerelerde ilerleme kaydedildi. 12. görüşmenin Eylül ayında Canberra'da yapılması kararlaştırıldı.¹⁴

V. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

Çinli Chery, 'yine' üretim sinyali verdi

Çinli otomotiv devi Chery'nin Başkan Yardımcısı Zhou Biren, Türk ekonomisinin istikrarını çok yakından izlediklerini belirterek, "Chery olarak Türkiye'yi oldukça yakından takip ediyoruz. Chery'nin kısa zamanda elde ettiği Türkiye'deki satış performansının devam etmesiyle birlikte, yakın bir gelecekte Türkiye'de bir üretim tesisi kurulmasını planlıyoruz" dedi. Biren, Türkiye'de 50 bin araç satışı gerçekleştiği takdirde üretim yapılacağını söyledi.

Türkiye pazarına Mermerler Otomotiv ile 2006 yılında distribütörlük anlaşması imzalayarak giren, ilk araçlarını şubat ayında pazara sunan Chery'nin Türkiye'de üretim için verdiği ilk sinyal bu değil. Geçen

Çin çekirdek pazarını bile boş bırakmıyor

nisan ayında düzenlenen basın toplantısında da Zhou Biren, ortakları Mermerler Otomotiv ile birlikte üretim için fizibilite çalışması yaptıklarını açıklamıştı.¹⁵

Ucuz teknolojisi ile çok sayıda sektörde sıkıntı yaşatan Çin, kuruyemiş sektörüne de girerek Türkiye pazarında adından söz ettirmeye başladı. Tüm Kuruyemiş Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜKSİAD) Yönetim Kurul Üyesi ve Mersin'in Tarsus ilçesinde faaliyet gösteren Ateşler Kuruyemiş Gıda Sanayi A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Tahsin Ateş, Türkiye'de yıllık 210 bin ton kuruyemiş tüketildiğini, kişi başına tüketimin ortalama 3 kilogramı bulduğunu, Avrupa ülkelerinde ise bu tüketimin son derece yetersiz olduğunu söyledi.

Türkiye'deki büyük pazarın yabancı şirketlerin de ilgisini çektiğini ifade eden Ateş, "Yaklaşık 2 milyar dolarlık piyasadan pay almak isteyen yabancı sermayeli cips şirketleri, gözünü Türkiye kuruyemiş pazarına dikmiş durumda. Ortaya çıkan tüketim rakamları yabancı şirketlerin iştahını kabartıyor" dedi. Ateş, son dönemde Çin'in de bu pazarda yerini almaya başladığını ve ithalatta hızlı bir başlangıç yaptığını ifade ederek, "Televizyon kültürünün büyüttüğü kuruyemişi de artık Çin'den getirmeye başlıyoruz. Şu anda 20 bin tonu ayçiçeği çekirdeği olmak üzere toplam 40 bin ton kuruyemiş ithal ediyoruz, önlem alınmazsa Çin pazara tamamen hakim olur. Türkiye'de kuruyemiş tüketiminde 80 bin tonla ayçekirdeği ilk sırayı yer alıyor. Çin'den ithal edilen kuruyemişin de en büyük bölümünü ay çekirdeği oluşturuyor. Ayçekirdeğinin yanı sıra Çin'den kabak çekirdeği ve yerfıstığı ithalatı gerçekleşiyor. Yerli üretimin özendirmezsek, hızlı bir şekilde ithalatın önünü açacağız. Yerli çekirdek üreticilerine başka ürünlerde olduğu gibi prim verilmesi gerekir. Çerezlik ayçekirdeğine, yer fıstığına prim verilmiyor. Üretim için bütün unsurlar var, yeterince arazi, su ve üretimi bilen çiftçi var ancak, prim yok. Üretici de bu nedenle çerezlik ayçekirdeği veya yerfıstığı yerine mısır ektiyor. Biz de mecburen Çin'den ürün almak zorunda kalıyoruz. Bu sayede işçiliğin, enerjinin kısacası maliyetteki her kalemin daha ucuz olduğu Çin, Türkiye'deki pazar payını artırıyor" diye konuştu.

Ateş, her sektörde olduğu gibi kuruyemiş sektöründe de üretim maliyetlerinin düşürülmesi, üretimin teşvik edilmesi halinde ülke ekonomisinin bundan karlı çıkacağını, konuyu, başta Tarım ve Köyişleri Bakanlığı olmak üzere ilgili mercilere aktararak, önlem alınmasını istediklerini sözlerine ekledi.¹⁶

Kaynaklar

- ¹ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/25/1@95762.htm>
- ² http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=98933
- ³ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/24/1@95682.htm>
- ⁴ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/10/1@94852.htm>
- ⁵ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/04/1@94562.htm>
- ⁶ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/03/1@94484.htm>
- ⁷ http://news.xinhuanet.com/english/2008-05/31/content_8288714.htm
- ⁸ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/03/1@94484.htm>
- ⁹ http://www.ustr.gov/assets/Document_Library/Fact_Sheets/2008/asset_upload_file993_14943.pdf
- ¹⁰ <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/commonnews/200807/20080705647955.html>
- ¹¹ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/11/1@94889.htm>
- ¹² <http://turkish.cri.cn/281/2008/05/29/1@94238.htm>
- ¹³ <http://turkish.cri.cn/281/2008/06/19/1@95397.htm>
- ¹⁴ <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200806/20080605635298.html>
- ¹⁵ http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=100347
- ¹⁶ http://www.referansgazetesi.com/haber.aspx?HBR_KOD=100479